

Plattform for

næringspolitikk

Vedtatt på Unios representantskapsmøte 7. desember 2005

Unios næringspolitikk

Et nyskapende Norge krever økt satsing på utdanning, forskning og entreprenørskap. Vi må bygge på Norges naturlige fortrinn. Vår styrke er arbeidstakere med høy kompetanse, et innovativt næringsliv som evner å bruke denne kompetansen, store energi- og naturressurser og en offentlig sektor som er en aktiv medspiller og tilrettelegger for næringsutvikling.

Unio ønsker et livskraftig næringsliv som produserer nyttige varer og tjenester, og som bidrar til å sikre arbeid til alle og høy velferd. Grunnlaget for verdiskapingen i samfunnet er den menneskelige arbeidskraft og kompetanse, vår naturkapital samt den fysiske kapital som er overlevert fra tidligere generasjoner. Næringspolitikken skal bidra til at disse ressursene brukes på en best mulig måte slik at verdiskapingen blir høy.

Fordelingspolitikken skal sikre velferden og en rettferdig fordeling av godene. Fellesskapsløsninger er også god næringspolitikk. En godt utbygd offentlig sektor bidrar til god vekstevne i økonomien og er en forutsetning for høy effektivitet og produksjon i privat sektor. Unio ønsker et tett samspill mellom offentlig- og privat sektor for å bedre samfunnets samlede produksjons- og velferdsmuligheter.

Arbeidskraften er vår viktigste ressurs. Unio ønsker at alle som kan, gis mulighet til å delta i verdiskapingen gjennom utdanning eller arbeid. En arbeidsstyrke med høy kompetanse er viktig for verdiskapingen og mulighetene for å nå målene om full sysselsetting og høy velferd.

Kvinner talent trengs i næringslivet, både som ansatt, som leder og i styrerommene. Unio går inn for å kvotere kvinner til styrene, og å lovhjemle dette.

Unio ønsker en større satsing på nyskaping. For å utvikle våre menneskelige ressurser må samfunnet investere i kompetanse. Gjennom satsing på livslang læring, forskning og innovasjon kan vi skape gode og konkurransedyktige arbeidsplasser og utnytte distriktenes naturgitte fortrinn.

Norge er avhengig av å ha industri og annen virksomhet som skaffer oss valutainntekter som igjen finansierer vår import. Unio legger vekt på at flere næringer og virksomheter kan ta del i den internasjonale arbeidsdelingen. Det vil gi oss flere ben å stå på for å sikre en god utenriksøkonomi og høy velferd.

Unio mener at næringspolitikken i større grad må bidra til bærekraftige produksjons- og forbruksmønstre nasjonalt og globalt. Forurenser skal betale. Grunnrente skal tilfalle fellesskapet.

Petroleumsinntektene

Olje- og gassressursene på norsk sokkel er vår felles formue. Økt bruk av petroleumsinntektene i Norge påvirker nærings-sammensetningen og omfanget av tradisjonell konkurranse-utsatt virksomhet. Handlingsregelen for økt innfasing av petroleumsinntekter gjør det mulig med en forsiktig og lang-siktig opptrapping av inntektsbruken som kan være økonomisk bærekraftig. Unio mener at handlingsregelen og innretningen av pengepolitikken må tolkes på en fleksibel måte, slik at en ikke gir fra seg muligheten til å bruke statsbudsjettet for å sikre full sysselsetting.

Gjennom direkte eierskap og særskilt grunnrentebeskatning skal størsteparten av petroleumsinntektene tilføres fellesskapet. Eierskapet til Statoil må ikke ytterligere privatiseres. Statens direkte eierandeler må fortsatt være helstatlige.

Oljevirkosomheten skal ikke skje på bekostning av våre fiske-riressurser, som er fornybare. Derfor må det stilles strenge krav til leteboring, og olje- og gassvirkosomhet i områder hvor fiskeriene har sin base. Barentshavet og Lofoten er sårbare områder med spesielle økosystemer og store fiskeressurser. Unio vil innta en miljøvennlig og restriktiv holdning til letevirksomhet og utvinning i disse området. All olje- og gassvirkosomhet i Barentshavet skal baseres på krav om null-utslipp til sjø. Det blir viktig å ha et godt samspill med Russland om forvaltning av olje- og gassressursene.

Forvaltningen av petroleumsinntektene må utformes i et generasjonsperspektiv. Unio vil gjøre Petroleumsfondet om til et Pensjonsfond som sikrer tilleggs pensjonene i Folketrygden.

Unio vil at:

- Petroleumsinntektene må fases inn i økonomien på en måte som ikke skaper store omstillingskostnader i form av arbeidsløshet, tap av spisskompetanse og rasering av lokalsamfunn.
- Handlingsregelen og innretningen av pengepolitikken må tolkes fleksibelt, slik at vi ikke gir fra oss muligheten til å bruke finanspolitikken for å sikre sysselsettingen.

Gode generelle rammebetingelser

Unio mener at produksjon og forbruk i større grad må tilpasses målet om at alle næringer og virksomheter skal bidra til et samfunn i økologisk balanse som respekterer naturens tålegrenser. Der miljøutfordringene er globale må virkemiddelbruken sees i en overnasjonal sammenheng.

Unio arbeider for at næringslivet skal ha gode og konkurranse-dyktige rammebetingelser. Norske bedrifter som konkurrerer med utlandet er avhengig av at det føres en økonomisk politikk som sikrer sysselsettingen og en pris- og kostnadsvekst som ikke avviker stort fra våre konkurrenters. En effektiv og godt utbygd offentlig sektor er avgjørende for næringslivets konkurranseevne. Offentlig sektor skal være en medspiller i forskning og næringsutvikling. Offentlig sektor skal gjennom sine velferdstjenester tilby innbyggerne god kvalitet og trygghet. Desentralisert utdanning, interessante arbeidsplasser og godt utbygde velferds- og kulturtilbud i kommunene skal bidra til at næringslivet får god tilgang til kvalifisert arbeidskraft, og at kvinner og menn med høy utdanning har varierte jobbtildning i distriktene. Særlig er det viktig for å beholde og rekruttere kvinner med høyere utdanning.

Nordmenn er dyktige i å ta i bruk ny teknologi. Dette gir oss en konkurransefordel ved å ha høyere produktivitet enn de fleste andre land. Det burde også gjøre Norge til et attraktivt land å etablere ny kunnskapsintensiv industri. Norge har et uforløst potensial i å tiltrekke seg utenlandske bedrifter som investerer i kunnskap. Norge må etablere en helhetlig strategi for å bli attraktiv i den globale konkurransen om investeringer i høyteknologi, kompetanse og ressurser innen forskning og utvikling. Et godt universitets- og høyskolesystem, dyktige forskningsmiljøer og ikke minst IKT vil være viktige drivkrefter i utviklingen av det kunnskapsbaserte næringslivet. Norge skal være et attraktivt land å drive næringsvirksomhet i, ikke fordi vi har det beste skatteregimet, men på grunn av vår kunnskapskapital.

Petroleumsfondet har gjort Norge til en finansiell investor i verdensklasse. Unio mener at dette er en rolle som også forplikter, og at fondet bør forvaltes etter klare retningslinjer for en mer ansvarlig kapitalisme.

Det er viktig at det føres en aktiv arbeidsmarkedspolitikk som løser flaskehalser i lokale arbeidsmarkeder og kvalifiserer de arbeidsledige til ledige jobber. En aktiv arbeidsmarkedspolitikk er god rekrutterings- og kompetansepolitikk, og en god måte å heve kompetansen og øke inntektsmulighetene for de som sliter tyngst i arbeidsmarkedet.

Unio ønsker et lov- og regelverk som gjør det mulig å stille betingelser og sette grenser for oppsplitting, salg og slaktning av bedrifter. Staten må i større grad bruke muligheten til å stille konsesjonskrav i forbindelse med oppkjøp og omstruktureringer.

Unio vil bekjempe enhver form for sosial dumping av lønns-, pensjons- og arbeidsvilkår. Anbud, konkurranseutsetting og privatisering skal ikke gå på bekostning av ansattes rettigheter.

Unio vil bekjempe ulovligheter og useriøsitet i arbeidslivet. I den forbindelse trengs et effektivt offentlig kontrollapparat og et tett samarbeid mellom partene i arbeidslivet og myndighetene.

Unio vil i sterkere grad bruke skatte- og avgiftspolitikken i miljøets tjeneste. Vi støtter prinsippet om at forurenser skal betale. En markedsbasert miljøpolitikk må suppleres med klare reguleringer der det er nødvendig å sette absolutte grenser for utslipp og ressursuttak.

Bedrifter som tidlig tar miljøansvar kan skaffe seg framtidige konkurransefortrinn. Unio vil at miljøstandarder og miljøsertifisering tas i bruk ved innkjøp og anbudsinnhenting til offentlig virksomhet.

Vi trenger en bred folkelig bevegelse for å redusere energiforbruket og øke miljø- og ressurseffektiviteten i alle ledd. Vi må følge opp Kyoto-avtalen. Vi må øke energieffektiviteten og energisparingen. Unio ønsker lokale kampanjer for økt miljø- og ressurseffektivitet. Her bør arbeidsliv ta initiativ.

Skattesystemet må innrettes slik at det fremmer økt verdiskaping og sysselsetting. Redusert skatt på arbeid og økt skatt på forurensing og ressursløsning vil gi både økt sysselsetting og bedre miljø.

Svart økonomi, korrupsjon og organisert kriminalitet tiltar i omfang. 5-10 prosent av verdiskapingen i fastlandsøkonomien antas å bli holdt utenom beskatning. Unio vil ha en kraftfull innsats mot organisert kriminalitet. Det må slås hardere ned på ulovlig næringsvirksomhet. Det vil gi økt trygghet og bedre konkurransevilkår for de som driver lovlig og øke felleskapets muligheter gjennom økt økonomisk handlingsrom.

Unio vil at:

- Den økonomiske politikken gir full sysselsetting og konkurranse-dyktige rammebetingelser.
- Næringslivets konkurranseevne styrkes gjennom en godt utbygd offentlig sektor.
- Vi har en aktiv arbeidsmarkedspolitikk.
- Det lokalt og sentralt settes i gang kampanjer for økt miljø- og ressurseffektivitet.
- Innsatsen mot svart økonomi og økonomisk kriminalitet økes.

Aktiv næringspolitikk i hele landet

I Distriktskommisjonens rapport (NOU 2004): 19 blir det påpekt at politikken i sum gradvis er endret i en retning som understøtter den pågående sentralisering. Unio mener dette er en alvorlig tendens som det går an å snu. Det vil kreve aktive prioriteringer fra myndighetene, og et brudd med den næringspolitikken som har gått inn for nærings- og geografinytralitet. Denne politikken har i praksis ført til sterkere prioritering av de største bysentra, og økt tilflytting til byene.

Et likeverdig velferdstilbud er en forutsetning for å opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret. Inntektsfordelingen kommunene imellom må ta hensyn til dette.

Det næringsrettede virkemiddelapparatet treffer i ulik grad distriktene. Spesielt Forskningsrådets midler innen forskning og utvikling fordeles i stor grad til næringslivet i og rundt de største byene. Dette betyr at det skapes relativt sett færre nye arbeidsplasser i distriktene, og at bedriftene her er mindre innovative. Unio er positiv til den samlingen av virkemidler som har skjedd rundt Innovasjon Norges regionkontorer. Også Forskningsrådet må bli mer synlige og aktive ved regionkontorene, for å stimulere bedriftene i hele landet til å øke sin FoU-aktivitet.

Unio er kritisk til at den differensierte arbeidsgiveravgiften bygges ned. Dette har vært det viktigste generelle virkemiddelet i distriktpolitikken fram til 2004, da ordningen ble lagt om. Det har vært et godt, treffsikkert og lite byråkratisk redskap. Unio går inn for at den differensierte arbeidsgiveravgiften skal opprettholdes og gjeninnføres. Regjeringen må arbeide for at EUs regelverk åpner for slik type støtte fra og med 2007. I mellomtiden må bedriftene gis annen form for kompensasjon.

Unio ønsker en betydelig styrking av virkemidlene til Innovasjon Norge for å bedre konkurransevnen og lønnsomheten i næringslivet i distriktene og få fram utviklingsprosjekter. Det er mange regionale næringsklynger som er gode utgangspunkt for å arbeide videre med. Distriktskontorene til Innovasjon Norge må aktivt samarbeide med regionale kompetansesentre og utdanningsmiljøer for å skape flere arbeidsplasser basert på teknologi og kunnskap. Innovasjon Norge må få økte rammer til støtte til investeringer, bedriftsutvikling og bedriftsrådgivning.

Nye arbeidsplasser skapes i underskogen av eksisterende bedrifter. I løpet av en tiårsperiode er 70 prosent av arbeidsplassene i privat næringsvirksomhet skiftet ut. Næringspolitikken og det næringspolitiske virkemiddelapparatet må derfor legge stor vekt på å stimulere kreativitet, nyskaping og nyetablering i småbedriftene.

Staten står for en stor del av sparingen i det norske samfunn. Staten er også en stor eier i næringslivet og viktige finansinstitusjoner. Unio vil at Staten bruker sine eierposisjoner i

næringslivet på en aktiv måte som sikrer nasjonalt eierskap til strategisk viktige virksomheter, slik at hovedkontor og forsknings- og utviklingsenheter forblir i Norge. Unio går imot ytterligere privatisering av selskapene Statoil, Hydro, DnB og Telenor. Statnett og Statskog skal ikke selges eller delprivatiseres. Staten kan i særskilte situasjoner gå inn på eiersiden i private bedrifter for å hindre oppkjøp.

Noen næringer sliter med sterke svingninger i etterspørselen. Unio mener staten bør ta et større ansvar for å sikre jevn aktivitet i næringer som offshore, leverandørindustrien og bygg og anlegg. Dette bidrar til bedre utnyttelse av ressursene og hindrer nedbygging av sterke norske kompetansemiljøer.

Miljøkravene i oppdrettsnæringa må være høye og fiskeriresursene må forvaltes på en bærekraftig måte. Det må føres en fiskeripolitikk med kvoteordninger og reguleringer som styrker grunnlaget for en differensiert flåte og aktivitet langs kysten. Staten må jobbe aktivt for økt internasjonal markedsadgang for bearbejdet norsk fisk.

Landbruksnæringa er viktig for distriktene og bosettingsmønsteret. Landbruksstøtten bør vris fra støtte til produksjon og mer i retning av støtte til sysselsetting og kulturlandskap.

Norge må aktivt markedsføres internasjonalt som reisemål for rekreasjon og naturopplevelser. Vi må utnytte vår rikdom som ligger i kombinasjonen av variert og spektakulær natur og velstelt kulturlandskap, til en storstilt satsing på reiseliv innrettet på opplevelser. Skal vi markedsføre norsk kultur, må vi kjenne andre lands kulturer. Kultur og språkopplæring må stå sentralt i en bred reiselivssating.

Unio vil at:

- Distriktene skal styrkes gjennom en aktiv næringspolitikk som utnytter ressursene i hele landet.
- Det næringsrettede virkemiddelapparatet styrkes og samordnes rundt Innovasjon Norge.
- Staten tar et større ansvar for jevnere aktivitet i næringer som offshore, leverandørindustrien og bygg og anlegg.

Økt satsing på kompetanse og forskning

Omstillingene og konkurransen i næringslivet øker i takt med globaliseringen og en stadig raskere teknologisk utvikling. Vare- og tjenesteprodukter blir i større grad kunnskapsprodukter. En framtidrettet næringspolitikk må derfor satse sterkt på utdanning, forskning og entrepenørskap.

EU møter den økende globale konkurransen med flere tiltak for økt koordinering. Lisboa-prosessen favner bl.a. forskning, utdanning, miljø, likestilling og sosialpolitisk samarbeid. Unio mener at Norge må delta aktivt i Lisboa-prosessen gjennom EØS/EFTA-samarbeidet. I dette arbeidet må regjeringen ta med arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjonene i en aktiv sosial dialog.

Unio vil styrke utdanningen i alle ledd, legge til rette for entreprenørskap og øke næringslivets evne til å nyttiggjøre seg ny forskning og kompetanse.

Unio vil understreke at en mangfoldig fellesskole fremdeles må ha et bredt formål.

Utdanningssystemet må legge stor vekt på samarbeid, selvstendighet, kreativitet og nyskaping. Samarbeidet mellom skolen og det lokale næringsliv må styrkes. Fagopplæringa må styrkes. Unio vil at det legges bedre til rette for at videregående skoler blir viktige aktører i lokal- og regional næringsutvikling.

Et livskraftig lokalt næringsliv trenger sterke regionale kompetanse- og innovasjonsmiljøer, gjerne lokalisert sammen med universiteter og høyskoler. Unio vil at høyskolene utvikler tilbud rettet mot næringer lokalisert i distriktene og tilbud rettet mot etter- og videreutdanning.

Norge skårer lavt på samlet forsknings- og utviklingsinnsats sammenliknet med andre land. Særlig er næringslivets egen innsats lav. Vi har også en langt høyere grad av råvarebasert produksjon med lavt teknologiinnhold. Det er nødvendig å øke både den offentlige forskningsinnsatsen og næringslivets forskning og utvikling. Det må gis bedre vilkår for den frie og uavhengige grunnforskningen. Unio krever at målet om tre prosent av BNP anvendes til forskning og utvikling innen 2010 blir realisert. Regjeringen må legge fram en konkret opptrappingsplan for hele perioden fram til 2010.

Unio vil at:

- Satsingen på utdanning, kunnskap og forskning økes. Her ligger nøkkelen til et konkurransedyktig næringsliv.
- Videregående skole må gi kunnskap om etablering og bedriftsledelse.
- Fagopplæringa styrkes og videregående skoles rolle i forhold til lokal og regional næringsutvikling styrkes.

Bærekraftig energiforsyning

Unio vil ha en bærekraftig energipolitikk som tar hensyn til målene om reduksjon i utslipp og reduserte inngrep i naturen. Energieffektiviteten må økes i alle ledd. Veksten i energiforbruket må ned.

Norsk elektrisitetsproduksjon er nesten utelukkende vannkraftbasert. Unio mener at en videre utbygging av produksjonskapasiteten for elektrisitet fortsatt må bygge på fornybare energikilder. Vi ønsker opprustning og utvidelse av eksisterende vannkraftverk og ledningsnett og utbygging av mini- og mikrokraftverk. Vi vil satse på vindkraft, bølgekraft, bioenergi, varmepumper, industriell spillvarme og solvarme. En videre utbygging av vannkraft må legge avgjørende vekt på de miljømessige sidene.

Unio mener at staten og kommunesektoren skal opprettholde sine eierandeler i kraftsektoren. En videre omstrukturering i kraftbransjen kan være fornuftig bl.a. for å opprettholde et godt norsk industrielt vannkraftmiljø. Dette bør skje uten at det samlede offentlige eierskapet til kraftverk og ledningsnett reduseres. Hjemfallsinstituttet for kraftverk må videreutvikles og styrkes. Statkrafts markedsposisjon må vurderes ut fra at vi har et nordisk kraftmarked.

Unio er positiv til at større del av naturgassen som utvinnes på norsk sokkel tas i bruk innenlands til industri-, energi- og transportformål. Dette kan skape nye arbeidsplasser i distriktene. Byggingen av gasskraftverk har startet på Kårstø. Unio går inn for at det stilles klare krav til rensing og fjerning av CO₂ ved Kårstø. Slike miljøkrav må også gjelde for andre framtidige gasskraftanlegg. Dette er nødvendig bl.a. for at Norge skal oppfylle sine forpliktelser i Kyoto-avtalen.

Unio vil at:

- Produksjon av gasskraft skal skje innenfor Kyoto-avtalens forpliktelser.
- Energipolitikken må være bærekraftig, videre utbygging av kraftproduksjonen må bygge på fornybare energikilder.
- Det må satses radikalt på energisparing og forskning og utvikling av fornybare energikilder.

Stortingsgt 2
0158 OSLO
Sentralbord: 22 70 88 50
Faks: 22 70 88 60
www.unio.no

Medlemsforbund i Unio:

- Utdanningsforbundet • Norsk Sykepleierforbund
- Norsk forskerforbund • Politiets Fellesforbund • Norsk Fysioterapeutforbund
  - Den norske kirkes presteforening • Norsk Ergoterapeutforbund
  - Universitet- og Høyskoleutdannedes Forbund • Det Norske Diakonforbund.